

Павлова О.Г.

*викладач кафедри педагогіки та психології
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-
педагогічна академія» Харківської обласної ради
м. Харків, Україна*

Педагогічна практика як мотиваційна складова професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів

Процес реформування освітньої системи знаходить своє відображення в сучасних досліджуваних питаннях підготовки майбутніх педагогічних фахівців до професійної діяльності. Основні результати висвітлені в дослідженнях теоретичних і практичних питань організації і проведення педагогічної практики як сполучної ланки між теоретичними знаннями та практичною професійною діяльністю.

Психолого-педагогічні знання і методичні навички розкриваються у студента тоді, коли є можливість їх вільної реалізації, вибору методів, форм, прийомів роботи, чим і обумовлюється важливість педагогічної практики як ланки в безперервному освітньому процесі. Потенціал педагогічної практики розкривається в повній міру тоді, коли студент розуміє сутність педагогічного процесу, своє місце в ньому, а успішність професійно-педагогічної підготовки студента в цілому залежить від змісту і організації педагогічної практики, що мотивує майбутнього вчителя до оволодіння професією.

У сучасній вищій школі визначені основні принципи організації педагогічної практики, складена певна структура, яка охоплює всі ступені підготовки майбутнього вчителя початкових класів на кожному курсі навчання у вищому навчальному закладі. Але актуальності набуває питання професійного розвитку і професійної мотивації до педагогічної діяльності студентів під час проходження педагогічної практики, через те, що педагогічна практика є

сполучним компонентом між навчанням у ВНЗ і професійною діяльністю в школі.

Педагогічна практика – це невід’ємна частина професійної підготовки вчителя початкових класів, з допомогою якої у студентів формуються фахові знання, уміння й навички, які необхідні для успішної, якісної, ефективної майбутньої професійної діяльності. Система практичного навчання сприяє інтелектуальному розвитку майбутніх вчителів, оволодінню предметними знаннями та вміннями, розвитку професійної мотивації до педагогічної діяльності, а також сприйняття себе як компетентного педагога.

Факторами, що впливають на ефективність організації педагогічної практики, є: оптимальне поєднання теоретичної і практичної підготовки; організація попередньої практичної підготовки до педагогічної практики; створення позитивної мотивації та морально-психологічного клімату в період педпрактики. Як відмічає О.М. Леонт’єв [2], мотивація діяльності тісно пов’язана з її стимулюванням, тобто процесом спонукання до дії, виробленням пізнавальних потреб, мотивів і смислів навчання. А значить, під час підготовки до проходження практики у студентів повинні сформуватися стимули до неї, потреба в самовдосконаленні, самореалізації і самовираженні.

Однією з першочергових завдань педагогічної практики є – розвиток акмеологічної позиції майбутнього вчителя, що передбачає зміщення акцентів з адміністративно-нормативних вимог на психолого-педагогічну підтримку індивідуальної діяльності студента на практиці [3]. Саме поєднання внутрішніх мотивів відповідає за ступінь вираженості інтересу студента до майбутньої професійної діяльності. Проблема професійної мотивації вивчалася відомими педагогами та психологами (Б.Г. Анан’єв, Л.І. Божович, І.А. Васильєв, А.А. Вербицький, С.С. Занюк, Є.П. Ільїн, С.П. Манукян, А.К. Маркова, Т.А. Матіс, А.Б. Орлов, Ф.М. Рахматулліна, Х. Хекхаузен, П.М. Якобсон та ін), а складність і багатоаспектність проблеми обумовлює множинність підходів до розуміння її сутності, структури, формування та розвитку.

Професійна мотивація є ключовою характеристикою успішності виконання професійної діяльності. Зміст професійної мотивації становить сукупність стійких мотивів, прояв яких залежить від професійних поглядів, відносин, позицій, а також емоцій, почуттів, професійних якостей особистості [3]. Професійна мотивація пов'язана з професійними орієнтирами студентів і їх особистою траєкторією розвитку професійних навичок і умінь, що досить яскраво виявляється під час практичної діяльності – педагогічної практики, яка сприяє актуалізації та розвитку мотивації до педагогічної діяльності.

Стрижнем навчально-професійної діяльності і основною умовою становлення професійно-педагогічної компетентності майбутнього вчителя, за словами С.А. Шмельової, є залучення його в безпосередню педагогічну практику, яка дозволяє виявляти і освоювати нові знання і професійні зони відповідно до нових вимог ринку праці [4, с. 18].

О.А. Абдулліна, наголошує на тому що проходження практики створює у майбутніх вчителів професійні установки, тому що перед студентами стоять завдання щодо осмислення мети і завдань роботи, умов її успішності; ознайомлення з типовими труднощами вчителів-початківців; формування професійних знань та вмінь, професійного підходу до роботи. В процесі проходження педагогічної практики студенти усвідомлюють особистісну значимість умінь і навичок, актуалізують і синтезують психолого-педагогічні знання, які стануть науковою основою практичної діяльності [1, с. 58-60].

Проведення роботи над формуванням професійної мотивації майбутніх вчителів в умовах педагогічної практики сприяє професійному розвитку особистості, підвищує рівень володіння професійним ними компетенціями практиканта, дозволяє їм більш вільно реалізувати свій професійний потенціал.

Список літератури

1. Абдулліна О.А. *Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования: для пед. спец. высш. учеб. заведений – 2-е изд., перераб. и доп.* / О.А. Абдулліна. – М.: Просвещение, 1990. – 141 с.

2. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность : учеб. пособие для вузов – 2-е изд. / А.Н. Леонтьев. – М. : Смысл, 2005. — 352 с.
3. Мирошникова Д.В. Профессиональная мотивация в педагогической практике будущих учителей // Мир науки и образования. 2017. №2 (10). URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/professionalnaya-motivatsiya-v-pedagogicheskoy-praktike-buduschih-uchiteley> (дата обращения: 14.02.2018).
4. Шмелёва С.А. Модель профессиональной подготовки выпускника педагогического вуза / С.А. Шмелёва // Вестник Томского гос. пед. ун-та (Tomsk State Pedagogical University Bulletin). 2012. Вып. 5 (120). – С. 16–22.